

ชุมชนก้าวหน้าใหม่ ร่วมใจลดโลกร้อน

รายงานสรุปสัมมนาเครือข่ายเฝ้าระวังป่าไทย ปี 2552

วันที่ 20-21 พฤษภาคม 2552

ณ โรงเรียนบ้านสวายสอ อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์

สัมมนาเครือข่ายเฝ้าระวังป่าไทย ปี 2552 “ชุมชนก้าวหน้า ร่วมใจลดโลกร้อน”
รายงานสรุปการสัมมนาเครือข่ายเฝ้าระวังป่าไทย ปี 2552

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

16/151 เมืองทองธานี ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

เว็บไซต์ <http://www.tei.or.th>

โทรศัพท์ 02 5033333 โทรสาร 02 5044826-8

ที่ปรึกษา:

ศ.ดร.สนิท อักษรแก้ว

ดร.จำเนียร วรรัตน์ชัยพันธ์

คณะทำงาน:

เบญจมาศ โชติทอง

วิลาวรรณ น้อยภา

ศิริชัย แซ่ลิ่ม

ทองจันทร์ หอมเนตร

พวงผกา ขาวกระโทก

ฉานกร เมาส้ม

ธนวิรัตน์ ธนวัฒน์

ประดิษฐ์ บุญปลอด

ธนภัทร สุขเกษม

ธนัท เลี้ยวตระกูล

พัชตร์พรรณ รุ่งเรือง

คำนำ

เครือข่ายเฝ้าระวังป่าไทย ริเริ่มงานในระดับชุมชนจนขยายกว้างเป็นเครือข่าย และเชื่อมโยงงานอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยการเรียนรู้อย่างไม่สิ้นสุด ได้ตระหนักที่จะก้าวไปพร้อมกับชุมชนในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศ เพื่อลดภาวะโลกร้อนร่วมกับประชาคมโลก จึงได้ร่วมกับเครือข่ายอนุรักษ์ป่าเขาอังคาร หน่วยงานในจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่ม องค์กร และชุมชนต่างๆ จัดการสัมมนา **“ชุมชนก้าวหน้า ร่วมใจลดโลกร้อน”** ในวันที่ 20-21 พฤษภาคม 2552 ณ โรงเรียนบ้านสวายสอ ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นเวทีการเรียนรู้เรื่องการลดภาวะโลกร้อนให้กว้างขวางขึ้น ขยายผลกรณีตัวอย่างที่ดี และผลักดันให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

การสัมมนา “ชุมชนก้าวหน้า ใส่ใจลดโลกร้อน” ในครั้งนี้ เป็นจุดเริ่มต้นของความร่วมมือของเครือข่ายอนุรักษ์ป่าเขาอังคาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์และให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนให้กับชุมชน กลุ่ม องค์กร เครือข่ายความร่วมมือจากทุกภูมิภาคได้มา่วมการเรียนรู้ศึกษาดูงานกิจกรรมการพัฒนาในพื้นที่ ได้เติมเต็มความรู้จากวิถีปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดีในระดับชุมชน เช่น เกษตรอินทรีย์ การจัดการป่า พลังงาน และชุมชนพอเพียง อันส่งผลต่อภาวะโลกร้อนและผลกระทบที่ชุมชนได้รับจากภาวะโลกร้อน รวมถึงการส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ของเยาวชน มีผู้เข้าร่วมจากทุกภูมิภาคทั่วประเทศรวมแล้วกว่า 600 คน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ และวิชาการ ได้กระตุ้นให้เกิดแนวทาง วิธีการอย่างง่ายได้หันมามอง และสนใจสิ่งใกล้ตัวมากขึ้น

เครือข่ายเฝ้าระวังป่าไทย จึงถือโอกาสอันดีนี้ ประมวล รวบรวมความรู้ ข้อคิดเห็นจากวิทยากร ประสบการณ์จากแนวปฏิบัติที่ดีของชุมชน นำมาเรียบเรียงแบ่งปันเพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่แก่ผู้สนใจได้ศึกษาประสบการณ์ ร่วมกันสานต่อแนวปฏิบัติดีดีมาใช้แก้ไขปัญหาและบรรเทาวิกฤติลดโลกร้อน ตลอดจนการสนับสนุนและส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมต่างๆ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ท้องถิ่น ให้มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อการปรับตัวหรือรองรับภาวะโลกร้อน

มิถุนายน 2552

คณะทำงาน

กิตติกรรมประกาศ

การจัดงานสัมมนาครั้งนี้ล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความตั้งใจ ความร่วมมือของหลายๆ ฝ่าย ที่เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนงาน

เครือข่ายอนุรักษ์ป่าเข้างคาร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรอบเข้างคาร 7 แห่ง ได้แก่ อบต. ถนนหัก สะเดา นนงไทร เจริญสุข ยายแถมวัฒนา ลำไทรโยง และ เทศบาลตำบลถาวร เจ้าภาพหลักในการจัดงานตั้งแต่การเตรียมการ การระดมทุน การประชาสัมพันธ์ และการจัดงาน

ผู้นำชุมชนจากเครือข่ายชุมชนจากภูมิต่างๆ เครือข่ายป่าชายเลนเพื่อชุมชน จ.พังงาและ จ.ระนอง เครือข่ายชุมชนบ้านเกาะเตียบ จ.ชุมพร เครือข่ายชุมชนบ้านโคกพะยอม จ.สตูล เครือข่ายผืนป่าตะวันตก จ.กาญจนบุรี ชุมชนท่าอิบุญ จ.เพชรบูรณ์ เครือข่ายแม่วงศ์ชุมชนคนรักป่า จ.นครสวรรค์ เครือข่ายสมาคมเพื่อนภู อ.เวียงน้อย จ.ขอนแก่น เครือข่ายชุมชนพื้นฟูลุ่มน้ำชี อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น เครือข่ายเกษตรกรดินภูพัฒนา จ.ชัยภูมิชุมชน หมู่บ้านพัฒนา ปตท.พัฒนารักษาป่า อ.บุญทริก จ.อุบลราชธานี ชุมชนหมู่บ้านพัฒนา ปตท. อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา ชุมชนหมู่บ้านพัฒนา ปตท. อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา เครือข่ายผู้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว จ.บุรีรัมย์ จ.ขอนแก่น จ.ร้อยเอ็ด จ.มหาสารคาม และ จ.ศรีสะเกษ ที่ได้เดินทางมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งเพื่อจะช่วยบรรเทาปัญหาโลกร้อนของประเทศ

หน่วยงานองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ ภาครัฐ สถานศึกษารอบเข้างคาร และในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานางรอง องค์พัฒนาเอกชน และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ คณะทำงานเครือข่าย เฝ้าระวังป่าไทย ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่ง และส่วนสำคัญในการจัดการ สนับสนุนและจัดเตรียมการเรียนรู้ ตลอดการสัมมนา

สารบัญ

คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
รูปแบบและแนวคิดสำคัญในการจัดงาน	2
เริ่มต้น...ก้าวย่าง แนวทางของชุมชน	3
พัฒนาในพื้นที่...เพื่อช่วยกันลดโลกร้อน	5
ชุมชนก้าวใหม่ ร่วมใจลดโลกร้อน	8
สมการลดโลกร้อน	11
เยาวชนเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ช่วยกันลดโลกร้อน	13
สรุปการสัมมนา “ชุมชนก้าวใหม่ ร่วมใจลดโลกร้อน”	14
ภาคผนวก	
1) รายชื่อผู้เข้าร่วม	19
2) รายชื่อผู้ได้รับรางวัลการประกวดแข่งขัน	24

สรุปรายงานการสัมมนาเครือข่ายเฝ้าระวังป่าไทย ปี 2552

“ชุมชนก้าวหน้า ร่วมใจลดโลกร้อน”

การสัมมนา “ชุมชนก้าวหน้า ร่วมใจลดโลกร้อน”

เป็นกิจกรรมภายใต้เครือข่ายเฝ้าระวังป่าไทย

ร่วมกับเครือข่ายอนุรักษ์ป่าเขาคองคาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งได้อาสาเข้ามามีส่วนร่วมหลักในการจัดงานตั้งแต่การเตรียมการ การระดมทุน การประชาสัมพันธ์ และการจัดงาน เมื่อวันที่ 20-21 พฤษภาคม 2552 ณ โรงเรียนบ้านสวายสอ ตำบลถนนหัก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ ในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับภาวะโลกร้อน การเชื่อมโยงวิถีปฏิบัติในระดับชุมชน อัน

ส่งผลต่อภาวะโลกร้อนและผลกระทบที่ชุมชนได้รับจากภาวะโลกร้อน

ผู้เข้าร่วม การสัมมนาฯ มีจำนวนทั้งสิ้น 616 คน ประกอบด้วย ตัวแทนชุมชนและเครือข่ายชุมชนจากจังหวัดอื่นๆ 136 คน นักเรียนจากสถานศึกษาในพื้นที่ 302 คน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรอบเขาคองคาร 48 คน ผู้นำชุมชนในอำเภอนางรอง ปะคำ และละหานทราย จำนวน 44 คน ผู้บริหารครูและหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัดอำเภอ และผู้สนใจทั่วไปจำนวน 56 คน วิทยากร 12 ท่าน สื่อมวลชน 7 คน รวมทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยจำนวน 12 คน

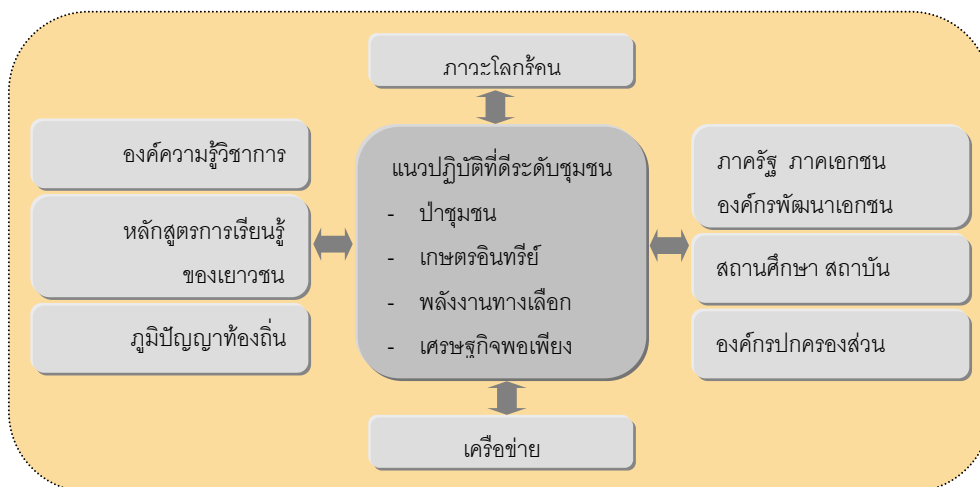

ชุมชนและเครือข่ายที่เข้าร่วมสัมมนา

- 1) เครือข่ายป่าชายเลนเพื่อชุมชน จ. พังงาและ จ. ระนอง
- 2) เครือข่ายชุมชนบ้านเกาะเตียบ จ.ชุมพร
- 3) เครือข่ายชุมชนบ้านโคกพะยอม จ.สตูล
- 4) เครือข่ายผืนป่าตะวันตก จ.กาญจนบุรี
- 5) ชุมชนทำอัญญา จ. เพชรบูรณ์
- 6) เครือข่ายแม่วงก์ชุมชนคนรักป่า จ. นครสวรรค์
- 7) เครือข่ายสมาคมเพื่อนภู อ.แวงน้อย จ.ขอนแก่น
- 8) เครือข่ายชุมชนพื้นฟูลุ่มน้ำชี อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น
- 9) เครือข่ายเกษตรกรดินภูพัฒนา จ. ชัยภูมิ
- 10) ชุมชนหมู่บ้านพัฒนา ปตท.พัฒนารักษาป่า
อ. บุณฑริก จ. อุบลราชธานี
- 11) ชุมชนหมู่บ้านพัฒนา ปตท. อ. สีคิ้ว จ. นครราชสีมา
- 12) ชุมชนหมู่บ้านพัฒนา ปตท. อ. สูงเนิน จ. นครราชสีมา
- 13) เครือข่ายผู้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว บุรีรัมย์
ขอนแก่น ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ศรีสะเกษ

รูปแบบและแนวคิดสำคัญในการจัดงาน

เน้นการส่งเสริมบทบาท และเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการดูแลสภาพแวดล้อม ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับองค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะโลกร้อน การเชื่อมโยงวิถีปฏิบัติ ในระดับชุมชนอันส่งผลต่อภาวะโลกร้อน และผลกระทบที่ชุมชนได้รับ

จากภาวะโลกร้อน โดยคาดหวังว่าจะสามารถบูรณาการองค์ความรู้ทางวิชาการ หลักสูตรการเรียนรู้ของเยาวชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดแนวปฏิบัติที่ดีอย่างเป็นรูปธรรมและมีการขยายผลมากขึ้น

วันแรก

- แบ่งกลุ่มศึกษาดูงานกิจกรรมในพื้นที่
- แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากสิ่งที่ไปศึกษาดูงาน
- พิธีบายศรีสู่ขวัญและการแสดงบนเวที

วันที่สอง

- นมัสการสิ่งศักดิ์คู่บ้านคู่เมืองปราสาทเขาพนมรุ้ง
- เวทีเสวนาย่อยของชุมชน: เกษตรอินทรีย์ การจัดการป่า พลังงาน และชุมชนพอเพียง
- แลกเปลี่ยน: เวทีชุมชน "สมการลดโลกร้อนของชุมชน"
- ฐานเรียนรู้ภาวะโลกร้อนสำหรับเยาวชน
- การจัดประกวดคำขวัญ วาดภาพและเรียงความของเยาวชน
- นิทรรศการความรู้ ข้อมูล ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

เริ่มต้น..ก้าวอย่าง แนวทางของชุมชน

นายธนกร ธนบุตรสาย ประธานเครือข่ายอนุรักษ์ป่าเขาคอง จังหวัดบุรีรัมย์ กล่าวว่าการภาวะโลกร้อนเป็นปัญหาที่ใหญ่ นับวันก็ยากจะเยียวยา และทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยมีเหตุผลสำคัญมาจากกิจกรรมของคนเรา และต้องใช้เวลานานและความพยายามอีกมากกว่าจะกลับเข้าสู่สภาวะสมดุล การเริ่มต้นจากสิ่งใกล้ตัวในชุมชน ก็นับว่ามีความสำคัญไม่น้อย การฟื้นฟูและให้คุณค่าต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นก็ไม่ควรละเลย ที่จะนำมาปรับและประยุกต์ใช้ร่วมกับองค์ความรู้ใหม่ เพื่อบรรเทาผลกระทบให้อยู่ในระดับที่จะรับมือได้ งานสัมมนาครั้งนี้จึงเป็นโอกาสอันดีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เข้าใจเกี่ยวกับภาวะโลกร้อน การเชื่อมวิถีปฏิบัติในระดับชุมชนที่ส่งผลต่อภาวะโลกร้อนและผลกระทบที่ชุมชนได้รับจากภาวะโลกร้อน

นายทำนอง ศรีเมือง นายอำเภอนางรอง กล่าวว่ารู้สึกภูมิใจ กับการขับเคลื่อนงานการ

จัดการป่าให้เกิดรูปธรรมของเครือข่ายอนุรักษ์ป่าเขาคอง อีกทั้งเครือข่ายได้รับความไว้วางใจในการเป็นเจ้าภาพจากเมื่อครั้งที่ได้จัดสัมมนาเครือข่ายป่าฯ ที่จังหวัดพังงาในปีที่ผ่านมา มีความยินดีอย่างยิ่งที่ได้ร่วมเป็นเจ้าภาพต้อนรับชุมชน และเครือข่ายจากทุกภูมิภาคของประเทศ และอยากให้ชุมชนได้รวมตัวกันฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น และให้เป็นส่วนหนึ่งในการบรรเทาภาวะโลกร้อน และหวังว่าทุกท่านจะได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์การเรียนรู้ กันอย่างเต็มที่จากการร่วมงานสัมมนา นำไปใช้ปฏิบัติให้เป็นผลดีแก่ท้องถิ่นต่อไป

นายมงคล สุระสัจจะ ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ ย้ำถึงปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ รวมถึงมาจากการทำลายป่า และความเสื่อมโทรมของป่าในเขตร้อน ก็รู้สึกกังวลในเรื่องนี้ เพราะโดยทั่วไปแล้ว เรามักจะคิดว่าภาวะโลกร้อน

ทำให้น้ำแข็งขั้วโลกละลาย การเพิ่มสูงขึ้นของ
อุณหภูมิและระดับน้ำทะเล แต่ที่จริงแล้ว
ผลกระทบที่เกิดขึ้น มีอย่างกว้างขวางกว่านั้น
โดยเฉพาะผลกระทบที่มีต่อผืนป่า และการ
ดำรงชีวิตของผู้คนมากมายที่พึ่งพิงป่า และได้ให้
ข้อคิดว่าการจัดการป่าจึงมีส่วนเกี่ยวข้องและม
ีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาโลกร้อน และ
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลของการสัมมนาครั้งนี้ จะ
ได้เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชุมชนมาก
ขึ้น แม้ที่ผ่านมา มีความตื่นตัวเรื่องภาวะโลก
ร้อนกันบ้าง เพราะสัมผัสได้จากสภาพภูมิอากาศ
ที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ จะสนับสนุน
กิจกรรมการเรียนรู้การจัดการทรัพยากรของ
ท้องถิ่น และผลักดันให้เกิดการดูแลรักษาป่า
มากขึ้น รวมถึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ
ดูแลรักษาป่า อันจะส่งผลต่อผืนป่าและการ

ดำรงชีวิตของผู้คนมากมายที่ต้องพึ่งพิงป่ามาก
ขึ้นด้วย

ศาสตราจารย์.ดร.สนธิ อักษรแก้ว ประธาน
สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้กล่าวในการบรรยาย
พิเศษว่า โลกร้อนเป็นเรื่องใกล้ตัวทุกคนเข้ามา
เรื่อยๆ พืชและสัตว์ที่ปรับตัวไม่ได้ จะค่อยๆ สูญ
พันธุ์ไป แต่สำหรับมนุษย์เราสามารถบรรเทา
ภาวะโลกร้อนและปรับตัวกับภาวะโลกร้อนได้
แนวทางที่ชัดเจน คือ วิถีธรรมะและพอเพียง ที่
ดำรงชีวิตอยู่อย่างสมดุลกับธรรมชาติ ซึ่ง
ตัวอย่างที่ดีในระดับชุมชน เป็นจุดเล็กๆ กระจาย
อยู่ทั่วไป การสัมมนานี้ จะได้เริ่มจากการปูพื้น
ความรู้เรื่องก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากกิจกรรม
มนุษย์ แล้วขึ้นไปสะสมในชั้นบรรยากาศ ห่อหุ้ม
โลก ทำให้ไปกีดขวางการสะท้อนกลับของรังสี
ความร้อนจากดวงอาทิตย์ จึงทำให้เกิดภาวะโลก
ร้อน แล้วเชื่อมโยงมาสู่ประเด็นการจัดการป่า ที่
เป็นทั้งสาเหตุและเหยื่อของโลกร้อน นอกจากนี้
ยังมีการพูดคุยกันเรื่องเกษตรอินทรีย์ พลังงาน
ทางเลือก และวิเคราะห์ธุรกิจพอเพียง ว่าล้วนช่วย
บรรเทาภาวะโลกร้อนในระดับชุมชน

พัฒนาในพื้นที่.....เพื่อช่วยกันลดโลกร้อน

ชุมชนและเครือข่ายต่างๆ ที่เข้าร่วมงานสัมมนา ได้มีโอกาสศึกษาดูงานกิจกรรมการพัฒนาในพื้นที่เพื่อการเรียนรู้กิจกรรมและแนวปฏิบัติที่ดีระดับชุมชนในพื้นที่อำเภอนางรองและอำเภอเฉลิมพระเกียรติ โดยได้แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ ป่าชุมชน เกษตรอินทรีย์ เศรษฐกิจพอเพียง แหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่น และวิถีปฏิบัติประจำที่โรงเรียน

- **เกษตรอินทรีย์:** ตำบลยายแถมพัฒนา ได้รับการคัดเลือกให้พัฒนาด้านเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากประสบปัญหาจากการทำนาและเลี้ยงสัตว์ มีการใช้สารเคมี คุณภาพดินเสื่อมโทรม ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และมีภาวะหนี้สิน กิจกรรมที่พัฒนา ได้แก่ ปลูกข้าวโดยลดการใช้สารเคมีและใช้ปุ๋ยอินทรีย์บำรุงดิน โรงงานศูนย์ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ประชาสัมพันธ์ด้วยเสียงตามสายและจัดทำแผ่นพับโฆษณา มีแปลงสาธิตเป็นแหล่งศึกษาดูงาน ถ่ายทอดเทคโนโลยีและการพัฒนาข้าวอินทรีย์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ข้าว พันธุ์พืช และจำหน่ายข้าวเป็นรายได้

กิจกรรมดูงาน

- 1) เกษตรอินทรีย์: โรงปุ๋ยชีวภาพ ป่าชุมชนโนนทอง
- 2) ป่าเขาอังคาร: แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในท้องถิ่น
- 3) หนองตาเข้ม: ตัวอย่างหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) ปาดอนโจร: เรื่องเล่าชุมชนน้อมใจและเส้นทางศึกษาธรรมชาติ
- 5) ศึกษาสงเคราะห์นางรอง: โรงเรียนประจำกับวิถีที่พอเพียง

เชื่อมโยงงานสู่การจัดการป่าชุมชน พื้นฟูพื้นที่ป่าสาธารณะ

- **ป่าเขาอังคาร:** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ติดป่าเขาอังคารร่วมมือกันฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าเขาอังคาร เช่น การปลูกป่าเพื่อคืนสมดุลสู่ธรรมชาติ การก่อสร้างฝายชะลอน้ำ โครงการอาสาสมัครพิทักษ์ป่า เกิดรูปแบบและกลไกการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อสำรวจ กำหนดมาตรการและข้อตกลงในการอนุรักษ์และจัดการป่าเขาอังคารร่วมกัน มีการประชุมและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างองค์กรต่างๆ เรื่อยมา จนกระทั่งมีการพิจารณาข้อบัญญัติท้องถิ่น และเสนอแผนสภาพท้องถิ่นให้มีการบังคับใช้ร่วมกัน พร้อมกับให้มีการลงนามบันทึกความร่วมมือกัน ปัจจุบันป่าเขา

อังคารเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของ
สถานศึกษาและพัฒนาเป็นกลุ่มเยาวชน
มัคคุเทศก์น้อยสื่อสารการเรียนรู้แก่ผู้สนใจ
อย่างน่าประทับใจ

- **บ้านหนองตาเข้ม:** การพัฒนากลุ่มแม่บ้าน ถือเป็นจุดเริ่มต้นการพัฒนาและยกระดับชุมชนให้เป็นที่ยอมรับจนได้รับรางวัล **“หมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข”** พัฒนากิจกรรมที่เป็นวิถีวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน เช่น การทอผ้าไหมเพื่อสืบสาน และพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน การปลูกพืชผักและรวมกันไปขายเป็นรายได้เสริม จากการใช้ประโยชน์พื้นที่โดยรอบบ้าน หมุนเวียนปลูกผักตามฤดูกาลอย่างต่อเนื่อง กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด แทนการใช้ปุ๋ยเคมี และจำหน่ายให้กับสมาชิก การแปรรูปอาหาร ถนอมอาหารวัฒนธรรม การกินของชุมชน เช่น ปลาไร่ทรงเครื่อง น้ำพริกตาแดง น้ำพริกเผ่า หมูกระเจก และกล้วยเบรคแตก และขนมไทย การนวดแผนไทย และยาสมุนไพร พัฒนาเป็นฐานเรียนรู้สำหรับผู้มาเยี่ยมชมศึกษาดูงาน 8 ฐานเรียนรู้เป็นต้น
- **ป่าดอนโจร:** พื้นที่ป่าสาธารณะและเลี้ยงสัตว์กว่า 4,000 ไร่ ชาวบ้านเรียกทั่วไปว่า “ป่าดอนโจร” ชุมชนท้องถิ่นเห็นความสำคัญและจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าขึ้น เมื่อปี 2540 มีผลงานสำคัญได้แก่ ได้รับธงพระราชทาน “พิทักษ์ป่า เพื่อ

รักษาชีวิต”

จากสมเด็จพระนางเจ้าฯ

พระบรมราชินีนาถ ในปี 2546 มีการศึกษาความหลากหลายของพรรณไม้ พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้สมุนไพร การเพาะพันธุ์กล้าไม้ท้องถิ่น พัฒนาคู่มือเดินและสำรวจป่า จัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ จัดทำหอตรวจการเฝ้าระวังป่า และพัฒนาแหล่งน้ำในป่าชุมชน จนผืนป่าได้กลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง

- **โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์นารอง:** การได้เรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาและพักแบบประจำที่มุ่งเน้นทักษะงานอาชีพเพื่อการดำรงชีวิต ทำให้เกิดประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน ตัวนักเรียนเองก็ได้เรียนรู้ช่วยเหลือตนเอง ปลูกฝังให้เป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค การวางแผนการทำงาน ทำงานเป็นขั้นตอน มีทักษะกระบวนการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีการเก็บออม และรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า เกิดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญ ธนาคารขยะ การเลี้ยงสุกรจากเศษอาหาร ทำปุ๋ยชีวภาพ และน้ำหมักชีวภาพ การออม การทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละบ้านพัก พัฒนา 15 แหล่งเรียนรู้ลดโลกร้อน ด้วยวิถีพอเพียง ธนาคารโรงเรียน สวนป่าสมุนไพร สวนวรรณคดี สวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน ฯลฯ

ผลจากการศึกษาดูงาน ได้ส่งผลทั้งในกลุ่มผู้ให้และผู้รับการศึกษาดูงาน กล่าวคือ ทุกแหล่งศึกษาดูงานต่างก็ได้รับกำลังใจ เกิดการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนามากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มป่าดงดิบ ที่ได้จัดกิจกรรมความร่วมมือในการพัฒนาป่า และขยายผลเชื่อมกับสถานศึกษาในพื้นที่ ส่วนผู้เข้าร่วมได้สะท้อนถึงสิ่งที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน กล่าวคือ **เครือข่ายชุมชนจังหวัดสตูล** สนใจจะนำตัวอย่างการทำคู่มือและแหล่งเรียนรู้ป่าเขาอังคาร ไปเป็นแนวทางปฏิบัติในพื้นที่ **กลุ่มชุมชนผืนป่าตะวันตก**

ประทับใจการดำเนินกิจกรรมของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่แสดงให้เห็นถึงความสมัครสมานสามัคคีของคนในชุมชน และการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้อย่างดีเยี่ยม และสามารถเป็นรายได้ในครอบครัวได้ด้วย **อาจารย์จากสถานศึกษา จ.เพชรบูรณ์** ได้ให้ความสนใจและประทับใจการเรียนรู้และพัฒนาเยาวชนในโรงเรียนที่สามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องป่า และพืชสมุนไพรที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างชัดเจนชัดคำ และจะนำแนวทางไปพัฒนาที่โรงเรียนของตนต่อไป

ชุมชนก้าวหน้า ร่วมใจลดโลกร้อน

จากเวทีการเสวนาของชุมชน กำหนดให้เลือกเข้าตามความสนใจของผู้เข้าร่วม ซึ่งได้มีการแบ่งห้องย่อยออกเป็น 4 ประเด็นแลกเปลี่ยน ได้แก่

เกษตรอินทรีย์ การจัดการป่า พลังงาน และชุมชนพอเพียง

การเสวนาเวทีย่อยของชุมชน

ห้อง 1: เกษตรอินทรีย์ มีดีกว่าที่คิด

โดย นายยอดพลัง พิพนนอก ประธานกลุ่มเกษตรอินทรีย์ตำบลถาวร และคุณประดิษฐ์ บุญปลอด เจ้าหน้าที่สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

ห้อง 2: มูลค่าและคุณค่าการจัดการป่าภาคประชาชน

โดย นายพิชาญ ทิพวงษ์ นายกสมาคมเพื่อนภู และคุณอรุณ พิลาชื่น เจ้าหน้าที่รีคอฟ

ห้อง 3: พลังงานทางเลือก ทางเลือกของชุมชน

โดย นายเคน ตนเห็นหก คณะทำงานพลังงานทางเลือกตำบลตาอ่อง และคุณเบญจมาศ โชติทอง เจ้าหน้าที่สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

ห้อง 4: ชุมชนแบบพอเพียง และเพียงพอ

โดย มารัติน วิเลอร์ ฝรั่งบ้านทำนาทำสวนที่ขอนแก่น และ นายทำนอง ศรีเมือง นายอำเภอนางรอง และคุณทองจันทร์ หอมเนตร เจ้าหน้าที่สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

ผลจากการเสวนาในแต่ละห้องย่อยสามารถสรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

1) เกษตรอินทรีย์ มีดีกว่าที่คิด

เกษตรอินทรีย์ มีความสอดคล้องกับแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน มีเหตุมีผลพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน เพราะเป็นการเกษตรตามครรลองของธรรมชาติ ไม่ใช่การเกษตรที่ฝืนวิถีธรรมชาติ การทำเกษตรจึงไม่ใช่การพยายามเอาชนะธรรมชาติ หรือการพยายามดัดแปลงธรรมชาติเพื่อการเพาะปลูก แต่เป็นการเรียนรู้จากธรรมชาติและปรับระบบการทำเกษตร ให้เข้ากับวิถีแห่งธรรมชาติ รวมทั้งการพึ่งพากันของสิ่งมีชีวิตอย่างสมดุลในระบบนิเวศ ทั้งในเชิงของการเกื้อกูลการพึ่งพา และห่วงโซ่อาหาร การเรียนรู้สภาพของ

ท้องถิ่นตนเองทำ ด้วยการหมั่นสังเกต เรียนรู้วิเคราะห์ และทำการทดลอง จึงพบเห็นได้ในเกษตรกร ทั้งรายบุคคลและกลุ่มเล็กๆ กระจายทั่วไปกรณีตัวอย่างกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ตำบลถาวร หนึ่งในกรณีตัวอย่างการเรียนรู้ของเกษตรกรที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติที่ดี และสามารถพัฒนาการผลิตให้สามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยลำแข้งตนเอง ลดภาระค่าใช้จ่ายลง โดยอาศัยความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาถ่ายทอดให้เป็นประโยชน์และมีการลองผิดลองถูก จนเกิดผลสำเร็จไปสู่การปฏิบัติจริง เริ่มต้นง่ายจากการพูดกัน ขวนคุย และลงมือปฏิบัติทำปุ๋ยจุลินทรีย์แบบไม่รอช้า และคิดค้นปุ๋ยจุลินทรีย์สูตรต่างๆ รวมถึงการมีสมาชิกในกลุ่มเพิ่มขึ้นและมีเครือข่ายทั่วประเทศ

2) มูลค่าและคุณค่าการจัดการป่าภาคประชาชน

ผืนป่าภูถ้ำ 2,000 ไร่ และป่าภูกระแต 800 ไร่ ในอำเภอเวียงน้อยและอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ได้ถูกประกาศเป็นพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรม ทั้งๆ ที่ป่าผืนนี้เป็นต้นน้ำของลำห้วยที่ไหลลงสู่แม่น้ำชี ที่หล่อเลี้ยงชุมชนด้านล่างนับพันครอบครัว และยังเป็นที่หล่อเลี้ยงทำมาหากินของชุมชนที่ใช้ร่วมกัน ชุมชนมีกระบวนการในการดูแลรักษาป่าด้วยวิถีทางวัฒนธรรม ดึงการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเป็นการสืบทอดภารกิจการดูแลรักษาป่าจากรุ่นสู่รุ่น มานับสิบปี จนพัฒนาเป็น *เครือข่ายอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำภูกระแต* ซึ่งปัจจุบันได้มีการจดทะเบียนเป็นองค์กร ด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในนามของ *“สมาคมเพื่อนภู”* คุณค่าจากการจัดการป่าชุมชน ชุมชนได้ค้นพบว่า คุณค่าที่เกิดจากป่าชุมชนมีมากมาย สรุปประเด็นหลักๆ ได้ว่า ป่ามีการฟื้นตัว ทำให้เป็นแหล่งที่ให้ผลผลิตที่อุดมสมบูรณ์ให้กับชุมชน เพิ่มความมั่นคงทางอาหาร เพิ่มความมั่นคงด้านพลังงาน สืบสานวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น พิธีกรรมการบวชป่า ผสมผสานกับประเพณีบุญเดือน 6 พัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน ซึ่งได้เรียนรู้การจัดการป่าอยู่เสมอ เพิ่มทุนทางสังคมของคนทุกเพศและทุกวัย ยังขยายผลไปสู่ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับชุมชนในการจัดการป่าแบบบูรณาการ **มูลค่าจากป่าชุมชน** พบว่าผลจากการทำงานการจัดการป่าทำให้มีเห็ดกินประมาณแปดแสนกว่าบาทต่อปี มีแย้ประมาณแสนกว่าบาทต่อปี ถือเป็นคำตอบที่จับต้องได้ว่าการที่ชุมชนทุ่มเทแรงกายแรงใจ ช่วยกันดูแลรักษาป่าภูถ้ำภูกระแตมาเป็นระยะเวลาสิบปี แล้วได้อะไร คำตอบนี้ยังทำให้ทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญของป่าที่มีต่อชุมชนมากขึ้น ก็น่าจะเกิดความร่วมมือ มากขึ้นด้วย

3) ผลงานทางเลือก ทางเลือกของชุมชน

พลังงานทางเลือกในระดับชุมชน กรณีตำบลตาอ่อง ริเริ่มเกิดจากตำบลที่สามารถประสานงาน และผลักดันให้ชุมชนได้เข้าร่วมโครงการแผนพลังงานชุมชน กระทรวงพลังงาน เมื่อปี 2550 จึงทำให้ชุมชนได้มีโอกาสเรียนรู้ และพัฒนากิจกรรมเรื่อยมา เริ่มต้นใช้เทคโนโลยีอย่างง่ายเพื่อผลิต

พลังงานทางเลือกและลดการใช้ทรัพยากร อาทิ การผลิตไบโอดีเซลจากสับปะรด การใช้เตาเผาถ่าน 200 ลิตร และเตาประสิทธิภาพสูง การผลิตก๊าซชีวภาพจากมูลวัว เป็นต้น ทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานจากร้อยละ 70 มาเป็นร้อยละ 47 ของค่าใช้จ่ายรายเดือน เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และเป็นแหล่งศึกษาดูงาน จึงสร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชน มีหน่วยงานภายนอกเข้ามาสนับสนุนมากขึ้น มีกระบวนการศึกษาข้อมูลและปรึกษาหารือกัน ในชุมชน แม้ว่าพลังงานทางเลือกเป็นเรื่องใกล้ตัวที่เกิดขึ้นได้จากดิน (พืชและสัตว์) น้ำ (พลังงานน้ำ) ลม (พลังงานลม) ไฟ (พลังงานแสงอาทิตย์) แต่ชุมชนยังมีความเข้าใจน้อยมาก สำคัญที่ชุมชนต้องมีสิทธิเลือกและตัดสินใจ ไม่มีสูตรสำเร็จว่า วิธีคิด กระบวนการ หรือเครื่องมือ จะต้องมาก่อนหรือหลัง เพราะบางพื้นที่เริ่มเกิดแนวคิดที่ดี นำไปสู่การพัฒนากระบวนการ แล้วร่วมกันหาเครื่องมือที่เหมาะสม และมีความยั่งยืนอยู่กับการเรียนรู้และปรับตัวของชุมชน จนเป็นวิถีชีวิตและเชื่อมโยงกับประเด็นอื่นๆ อย่างลงตัว

4) ชุมชนแบบพอเพียง และเพียงพอ

วิธีคิดไม่ธรรมดาของมาร์ติน วีเลอร์ กล่าวว่สิ่งสำคัญที่สุด 2 เรื่องในชีวิตของคนเรา และทำให้เกิดความพอเพียง คือ 1) ต้องมีบ้านเป็นของตัวเองให้ได้ เขามีบ้านเล็กๆ เป็นกระท่อมน้อยๆ ราคาหนึ่งหมื่นสองพันบาท อยู่ได้เพราะมันกันแดด กันฝนได้ แค่นั้นผมก็รวยแล้ว 2) ต้องมีงานทำทุกวัน ไม่ได้จำกัดว่าต้องเป็นงานอะไร แต่ขอให้ มีงานทำทุกวัน ชีวิตจึงจะไม่สูญเปล่า คนชนบทจริงๆ ใครมีที่ดินทำกินแล้วจะไม่ตกงาน เว้นแต่คนขี้เกียจ ซึ่งบางคนมีที่ดินเยอะ แต่ไม่ยอมทำ ถ้าเราสั่งสอนให้ลูกรู้จักทำมาหากิน งานเกษตร ถือว่า

งานที่อิสระและมีประโยชน์มากที่สุดคือ ช่วยให้เรา กินอิ่มทุกวัน กินอาหารที่ไม่มีสารพิษ กินอาหารแบบเรียบง่ายก็ได้ แต่อิ่มทุกวัน ตอนนี้เขามีที่ดินแค่ 6 ไร่ แต่เป็นเรื่องสำคัญเป็นพื้นฐานของชีวิต เราต้องมีที่อยู่อาศัยเป็นของเรา ไม่ใช่ของเจ้านาย เพราะว่าถ้ามันเป็นของเจ้านายเราต้องไปหาเงินให้เขา คนไทยโชคดีมากๆ ที่เกิดในประเทศที่อุดมสมบูรณ์ ไม่ต้องไปรบกับใคร ไม่ต้องไปเอาน้ำมันจากใคร ไม่ต้องไปเบียดเบียนคนอื่น อยู่ได้ กินอิ่ม มีเหลือแจกด้วย อย่าไปคิดเรื่องเงินอะไรมาก อย่าลดคุณค่าความเป็นไทยของตัวเองลง

ชีวิตที่ไม่

ทะเยอทะยานเกินไป คือชีวิตที่มีคุณภาพ

ในส่วนบทบาทของนายอำเภอนางรอง นั้น ได้เห็นความสำคัญกับเรื่องนี้ มุ่งหมายให้ชุมชนมีการฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนในหมู่บ้านและชุมชน ร่วมกันบริหารจัดการและพัฒนาศักยภาพของตนเองที่มีอยู่เดิมให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ ลดต้นทุน พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ระดับชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น และสร้างโอกาสในการพัฒนาหรือเพิ่มขีดความสามารถในการเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจในระดับฐานรากให้กับหมู่บ้าน โดยประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมพัฒนาชุมชนของตนเอง

สมการลดโลกร้อน

เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน ในมุมมองที่
หลากหลาย จากทุกภาคส่วนที่มีบทบาททำงาน
ใกล้ชิดกับชุมชน ในการร่วมกันผลักดัน ปรับตัว

ในสถานการณ์โลกร้อนนี้ได้อย่างไร แนวทางและ
นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการป่า
ทรัพยากรชายฝั่ง ข้อมูลวิชาการ องค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่น มีสาระสำคัญจากการเสวนา ดังนี้

เวทีชุมชน “สมการลดโลกร้อนของชุมชน”

ร่วมเสวนาโดย

- 1) นายธนัญชัย วรรณสุข นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญพิเศษ
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11 นครราชสีมา
- 2) นายพุทธิชัย มาลัย ประธานเครือข่ายป่าชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์
- 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยรรยง อินทร์ม่วง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 4) นางอารีย์ อุไรรัมย์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลถนนหัก
- 5) นายจาง ฟุ่งเฟื่อง ผู้จัดการธนาคารปู และการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง

ดำเนินรายการ โดย ดร.จำเนียร วรรัตนชัยพันธ์ ผู้อำนวยการอาวุโส สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

- **ท้องถิ่นต้องมีกลไกการจัดการกับ
ทรัพยากรอย่างเป็นระบบ** โดยปรับ
กระบวนการคิดให้เป็นนักวิจัยท้องถิ่น เริ่มต้น
ด้วยการหัดสังเกต ผสมผสาน ผสมผสานเข้ากับกฎ
กติกาชุมชน ในการวางแผนการทำมาหากิน
หรือใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้สอดคล้องและ
เหมาะสมกับฤดูกาล จะมีทรัพยากรให้พึ่งพิง
ได้อย่างยั่งยืน
- **ต้องมีชุดความคิด และการตั้งโจทย์ให้
ถูกต้อง** เพราะสมการลดโลกร้อน มาจาก
โจทย์ที่ไม่ใช่ตัวเลข การแก้ไขจึงมีลักษณะเป็น
การแก้ปัญหาจะถูกเรื่อง และเกิดผลที่ยั่งยืน
เช่น การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ..ต้องอยู่บน
ฐานของการเพาะปลูกที่เอื้ออาหารต่อคน และ
สิ่งแวดล้อม ไม่ล้างผลาญทรัพยากร..ต้องการ
พลังการผลิตที่ก้าวหน้า..ผลิตเพื่อรับใช้

พลเมืองของประเทศเป็นหลัก ที่เหลือจึง
ส่งออก

- **กลไกการทำงานของชุมชนที่เข้มแข็ง และ
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** เป็น
แนวทางหนึ่ง การขอความร่วมมือจากองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น การมองเห็นคุณค่าของ
ทรัพยากร จะเป็นสมการของความพอเพียง จะ
ช่วยให้คนไทยต้องออม และสอดคล้องกับ
แนวทางการตั้งโจทย์ที่ถูกต้อง ซึ่งหากตั้งโจทย์
การพัฒนาประเทศแบบพอเพียง ไม่ใช่แบบทุน
นิยมที่วัดคุณค่าคนด้วยเงิน การใช้ทรัพยากร
จะเป็นไปอย่างสมดุล สังคมเกื้อหนุนกัน
- **บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี
ส่วนสำคัญในการดูแลทรัพยากรท้องถิ่น**
แต่ชุมชนต้องเห็นความสำคัญ และเข้ามามี
ส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นการพัฒนา
ตั้งแต่ต้น ตั้งแต่ขั้นตอนการทำประชาคม และ

พัฒนาต่อเนื่องจนถึงการกำหนดแผน หาก
อปท.ให้ความสำคัญจะมีงบประมาณมา
สนับสนุนได้อย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุปว่า โลกเรามีการเปลี่ยนแปลงอย่าง
รวดเร็ว และเป็นการเปลี่ยนแปลงโดยไร้พรมแดน
สมการลดโลกร้อนที่มีสาเหตุมาจากกิจกรรมของ
มนุษย์ ส่งผลกระทบสู่ชุมชน จนสามารถรับรู้ได้
และไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ หลายคนอาจมีคำถาม
ว่า แล้วชุมชนเราจะเตรียมรับมือกันอย่างไร ซึ่ง
เรามีสิ่งดีๆ ที่ชุมชนเราสร้างสรรค์ขึ้น แต่เราอาจ
ยังไม่รู้คุณค่าทั้งหมด แก้ไขปัญหาด้วยการใช้สติ

และหาทางออกบนพื้นฐานของเหตุผลและ
ปัญญา สิ่งเหล่านั้นจะเป็นพลังที่จะนำมาใช้
รับมือกับการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการ
จัดการป่าชุมชน เกษตรอินทรีย์ การผลิตและใช้
พลังงานทางเลือก และวิถีเศรษฐกิจพอเพียงก็
ตาม จะเป็นฐานรากให้ชุมชน ท่ามกลางการ
เปลี่ยนแปลง ซึ่งเราจะต้องช่วยกันขยายผลจาก
ชุมชนสู่ชุมชน สู่ระดับประเทศและระดับต่างๆ
ให้มากขึ้น

เยาวชนเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ช่วยกันลดโลก

เวทีเยาวชนได้เน้นเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ อย่างถูกต้องต่อเรื่องสภาวะโลกร้อน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แก่เด็กๆ โดยแบ่งฐานเรียนรู้ออกเป็น 5 ฐาน ได้แก่ ฐานต้นน้ำเรือนกระจก ฐานขยะ 3 R ฐานพลังงานทางเลือก ฐานห้องไร้พลังงาน และฐานการจัดการป่าอย่างยั่งยืน

เด็กๆ ได้เรียนรู้และสัมผัสกับภาวะเรือนกระจกจากต้นน้ำจำลองเรือนกระจก เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะแต่ละประเภทด้วยการทดลองปฏิบัติจริง เรียนรู้เกี่ยวกับพลังงานจากธรรมชาติ ได้แก่ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ โดยเน้นให้เยาวชนรู้จักกับพลังงานแสงอาทิตย์ที่นำมาใช้ได้หลากหลาย โดยได้ทำกิจกรรมและเรียนรู้ผ่านเกมส์/เพลง ศึกษาเรียนรู้ในห้องไร้พลังงานจำลอง และเรียนรู้การจัดการป่า และทรัพยากรธรรมชาติเพื่อความยั่งยืน

นอกจากกิจกรรมฐานเรียนรู้ ได้มีกิจกรรมการแข่งขันเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ

ของเยาวชน ทั้งทักษะ การเขียน การพูด และการวาดภาพ สนับสนุนเชื่อมโยงสู่การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เรื่องสภาวะโลกร้อน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยได้แบ่งเป็น 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมแข่งขันวาดภาพ กิจกรรมแข่งขันเขียนเรียงความ กิจกรรมแข่งขันเขียนคำขวัญ และกิจกรรมแข่งขันยอดนักพูด

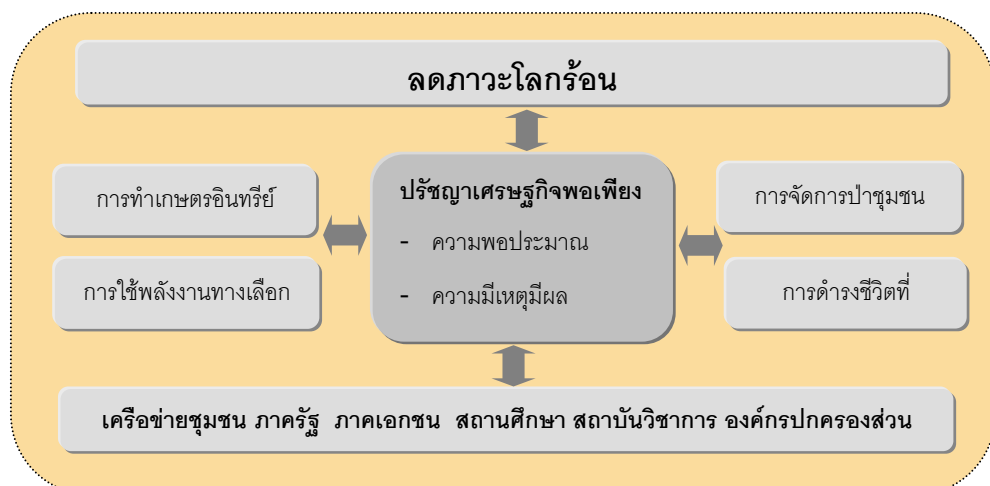
ผลจากการเข้าร่วม เยาวชนได้รับความรู้ ความเข้าใจ และได้พัฒนาทักษะการเขียน การพูด และการวาดภาพ เชื่อมโยงสู่เรื่องสภาวะโลกร้อน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื้อหาสาระในแต่ละกิจกรรม ยังส่งเสริมปลูกฝังให้เด็กรุ่นใหม่รู้จักดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว สนับสนุนให้เยาวชนนำสิ่งที่ได้รับไปขยายผล ที่บ้าน ที่โรงเรียน ตลอดจนการสร้างเครือข่าย เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่รอบเขาค้อ และของท้องถิ่นต่อไป

สรุปการสัมมนา “ชุมชนก้าวหน้า ร่วมใจลดโลกร้อน

ภาวะโลกร้อนเป็นปัญหาที่ใหญ่ และนับวันก็ยากจะเยียวยา เพราะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น อุณหภูมิโลกเพิ่มสูงขึ้นแบบรวดเร็วและผิดปกติมีผลกระทบต่อชุมชนทุกระดับ ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัว สัมผัสและรับรู้ได้กับทุกคน ทั้งก่อให้เกิดภัยพิบัติธรรมชาติต่างๆ การกระทำของมนุษย์ที่ผ่านมา ได้สะท้อนภาพที่ชัดเจนในรูปพฤติกรรม การบริโภค ความต้องการสินค้าและบริการ อย่างไม่มีที่สิ้นสุดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี วิถีชีวิตที่มีการบริโภคสิ้นเปลืองความพอดี ต่างก็มีส่วนสนับสนุนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศเป็นปริมาณมาก

การปรับแนวคิด และพฤติกรรมให้รู้เท่าทันถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพบรรยากาศของโลก สาเหตุของการเพิ่มขึ้น จะทำให้ทุกคนมีความเข้าใจถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาร่วมกัน และปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตโดยอาศัยพื้นฐานความรู้

ความเข้าใจไปสู่แนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางสายกลางไปพร้อมกับยุคสมัยใหม่ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่นำไปสู่แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน อาศัยความรู้รอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ภายใต้อำนาจการจัดการที่เหมาะสม และความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น การบรรเทาภาวะโลกร้อนและการปรับตัวกับภาวะโลกร้อน สามารถปฏิบัติได้ในวิถีชีวิตประจำวันของเรา ใช้จ่ายอะไรจะต้อง

ดำเนินด้วยความมีเหตุผล คำนึงถึงผลกระทบ ความพอประมาณ การนำภูมิปัญญาความรู้จากอดีตมาใช้แก้ปัญหาในปัจจุบัน เช่น เกษตรอินทรีย์ การใช้พลังงานทางเลือก ล้วนมีความสัมพันธ์และมีความหมาย มีผลเชิงประจักษ์ต่อการสร้างความสมดุลโดยรวม

เกษตรอินทรีย์ เป็นเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วิธีการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรช่วยลดก๊าซเรือนกระจก ที่เป็นสาเหตุของโลกร้อน เพราะการหลีกเลี่ยงการใช้สารสังเคราะห์ ปุ๋ยเคมี สารเคมี ยาปราบศัตรูพืชและฮอร์โมนต่างๆ ไม่ได้ใช้พลังงานในการผลิต จึงไม่ได้เพิ่มภาวะเรือนกระจก ประหยัดพลังงานในการขนส่ง เน้นใช้ปุ๋ยจากจุลินทรีย์จากอากาศในการย่อยสลายลดการเกิดก๊าซมีเทน การไม่เผาฟางก็ไม่เกิดก๊าซคาร์บอน ใช้ปัจจัยการผลิตภายในท้องถิ่น

การใช้พลังงานทางเลือก มีความเชื่อมโยงกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สามารถช่วยบรรเทาโลกร้อนได้อย่างตรงไปตรงมา เป็นเรื่องใกล้ตัว เพราะเป็นพลังงานทางเลือกจาก ดิน น้ำ ลม ไฟ ทั้งหมดนี้ยังสามารถหมุนเวียนทดแทนกันได้ ตัวอย่างพลังงานลมถือว่าเป็นพลังงานที่สะอาด ไม่ก่อมลพิษและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การจัดการป่าชุมชน ป่าถือเป็นทั้งต้นเหตุและผลกระทบจากภาวะโลกร้อน ฝุ่นป่า ยิ่งเสื่อมโทรมและถูกทำลายลง ยิ่งก่อให้เกิดแหล่งกำเนิดก๊าซเรือนกระจกมากขึ้นเท่านั้น หากไม่มีการจัดการป่าที่ดี ป่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้

เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพราะป่าเป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอนที่สำคัญความสมบูรณ์ของป่ามากขึ้นเท่าใดก็จะช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนออกสู่ชั้นบรรยากาศมากขึ้นเท่านั้น ชุมชนสามารถรวมตัวกันเพื่อพลิกฟื้น ผืนป่าเล็ก ป่าน้อยในชุมชนให้อุดมสมบูรณ์ ให้ช่วยกักเก็บคาร์บอนได้

การดำรงชีวิตที่พอเพียง เน้นการบริโภคอย่างพอดี พอประมาณ ตามความจำเป็นขั้นพื้นฐาน และนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น คำนึงถึงความสามารถที่รองรับได้ของระบบนิเวศ ซึ่งก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความสุขในการดำเนินชีวิตที่สามารถพึ่งตนเองได้ มีการแบ่งปันให้สังคมรอบข้าง และการรักษาฐานทรัพยากรให้สามารถใช้ในการผลิต และบริการอย่างต่อเนื่องไปถึงรุ่นลูกหลาน

การลดโลกร้อนเป็นเรื่องที่ใหญ่ และซับซ้อนเกินกว่าจะคาดหวังให้คลี่คลายลงได้ด้วย

เวลาอันสั้น และด้วยกิจกรรมเพียงเล็กน้อย หากแต่เป็นเรื่องที่ทุกคน ต้องพึงตระหนักถึง ข้อมูลของปรากฏการณ์ กิจกรรมข้างต้น แม้ไม่ได้ใหญ่โต หรือเป็นที่รู้จักกันมากนัก หากแต่จะรวมกลุ่มกิจกรรมกันทำในระดับชุมชน ก็สามารถเกิดเป็นพลัง และเกิดผลในวงกว้างมากยิ่งขึ้น ทุกภาคส่วนต้องร่วมกัน นอกจากนั้นแล้วยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่หลากหลายและสามารถดำเนินการได้เช่นกัน ทั้งที่เป็นเรื่องที่คุ้นเคย และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบนพื้นฐานความรับผิดชอบในฐานะมนุษยชาติ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโลกใบนี้ ด้วยการใช้ชีวิตประจำวันคือการบริโภค ทั้งการกินการใช้ เลือกซื้อสินค้าจากการเกษตรในท้องถิ่น กินอาหารที่เติบโตจากดิน และบนดินมากกว่ากินอาหารที่แปรรูปสวยงาม ลดการกินเนื้อสัตว์ ลดการเดินทางด้วยรถยนต์ ประหยัดไฟในบ้าน เป็นต้น

ภาคผนวก

1) รายชื่อผู้เข้าร่วม

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	พื้นที่
ชุมชนเครือข่ายเฝ้าระวังป่าไทยจากภูมิภาคต่างภาคเหนือ		
1	นายไพสน พันธุ์มา	เครือข่ายลุ่มน้ำป่าสัก จ.เพชรบูรณ์
2	นายกองเลื่อน บุตรงาม	
3	นายบุญวิก สาธกม	
4	นายวิวัฒน์ ทองแพง	
5	นายสมบูรณ์ ทองสูงเนิน	
6	นายอำนวย นวลเมือง	
7	นายไพสน พันธุ์มาก	
8	นายวัชรยา ยาพรม	
9	นายอำนวย นวลเมือง	
10	นายสุคนธ์ ก้านพู	
11	นายสุเทพ เทพทองดี	
12	นายสงกรานต์ มาสีจันทร์	
13	นายวิเชียร สอนสุวรรณ	
14	นายสมาน ผิวผ่อง	
15	นายอาดุล สีนพรม	
16	นายณรงค์ แรงกลการ	อ.แม่่วงก์ จ.นครสวรรค์
17	นายประวิทย์ จันทร์ศรีรักษา	
18	นายประสงค์ โพธิ์พระรส	
19	นายทวี แผลมหลัก	
20	นายจำรัส เลิศสนั่น	
21	นางอรทัย สมพร	
22	นายสำเนียง	
23	นายยวน เทียนชัย	
24	นายรำพึง สายแสง	
25	นายต่อศักดิ์ สุพรรณพงศ์	
26	นายนวย วิชาญภาส	
27	นายสุวิทย์ พิถี	
28	นางเตือนใจ คำลา	
29	นายมานะ เถาวัลย์	
ภาคใต้		
30	นายจาง พุ่งเฟื่อง	อ.ประทิว จ.ชุมพร
31	นายดำโหด ระวังงาน	อ.คุระบุรี จ.พังงา
32	นายประชา ดาวิจิตร	
33	นางสุภาพร ระวังงาน	
34	นายดลราหมาน ระวังงาน	

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	พื้นที่
35	นางพาณี ประสารการ	
36	นายรุ่งเรือง เพ็ญฟู	
37	นางขวัญฤทัย ทองคำ	
38	นางสุพรรณิ โดยดี	
39	นางวรวัลย์ สิ้นทรัพย์	
40	นายถนอม ทองคำ	
41	นางธรรมาภรณ์ ขุนเพชร	
42	นางลมัย แก้วชม	
43	น.ส.ชูศรี โดยดี	
44	นางปราณี กชกามา	
45	น.ส.มัลลิกา อิชป็น	
46	นางดา กิริยาดี	
47	น.ส.สายแจ๋อ เกตุเกลี้ยง	
48	นายวิชาญ ถือแก้ว	
49	นายนิติ ถือแก้ว	
50	นายมงคล ลุนโสภา	
51	นายทัศนัย สิ้นทรัพย์	
52	นายมนัส อดคำ	
53	นายวิษณุ ช้องสกุล	
54	นางจำเนียร โดยดี	
55	นายสถาพร ถือแก้ว	
56	นางไอลเรศ รักษาแก้ว	อ.สุขสำราญ จ.ระนอง
57	นายเทียนชัย มุคุระ	
58	นายสิทธิโชค สำเนียงหวาน	
59	ด.ญ.สุชานันท์ ชิดเชื้อ	
60	ด.ญ.ปรียานุช มีอยู่เต็ม	
61	ด.ญ.หทัยวรรณ ใหม่ศรี	
62	ด.ช.สุรศักดิ์ บุญถนอม	
63	ด.ญ.สุนารี มออำหามา	
64	ด.ช.ณัฐพงศ์ ชิดเชื้อ	
65	นายเผด็จ โตะปลัด	บ้านโคกพยอม อ.ละงู จ.สตูล
66	นายฮาหรี ขุนรายา	
67	นายเหตุ ขุนรายา	
68	นายอาดำ ขุนรายา	
69	นายรองสด ม่องเริะ	
70	นางไมปุ่นา หลีหาด	
71	นางยะ ขุนรายา	
72	นางฮารีนะ ม่องเริะ	
73	น.ส.สุจิต หลีหาด	

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	พื้นที่
74	นายอุทมาต ขุนฉายา	
75	นายณราดล นาคสง่า	
ภาคตะวันออก		
76	นายพิสิฐ โพธิ์น้อย	อ.พนมทวน
77	นางสมพร ปานโต	จ.กาญจนบุรี
78	นายสมบัติ ปานโต	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
79	นายสมาน นราพล	เครือข่ายเกษตรกร
80	นางละม่อม นราพล	ดินดินภูพัฒนา
81	นายอุทัย หันเมืองเก่า	จ.ชัยภูมิ
82	นายฮอน สวัสดิ์ศรี	
83	นายบุญมา คงมา	
84	นายวิเชียร ร่วมรื่น	
85	นายพิทักษ์ เพี้ยซ้าย	อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา
86	นางนงเยาว์ คำกระบือ	
87	นางสมพร เพี้ยซ้าย	
88	นางปราณี เพี้ยซ้าย	
89	นางรักชนก พรพรม	
90	นางสมัย แพงจันทร์	
91	นางวนิดา แรมจันทิก	
92	นางชั้น แรมจันทิก	
93	นายจักพันธ์ นามวงศ์ศรี	
94	นายบุญธรรม ขอน้ำกลาง	
95	นายวีระเดช ขอน้ำกลาง	
96	นายปลั่ง มีสันเทียะ	
97	นายธีรยุทธ เงินขุนทด	
98	นางสมทรา ภูเขียว	
99	นางสมหวัง ยุติธรรม	
100	นางชั้น แรมจันทิก	
101	นายบุญธรรม มอโน้มทอน	
102	นายวิเชียร ร่มรื่น	
103	นายวีระเดช ขอน้ำกลาง	
104	นางปลั่ง เปะสันเทียะ	
105	นางม้วน ดีสูงเนิน	อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา
106	นายปิยะพงษ์ สีเลา	
107	นายธีระวุฒิ บุตรดี	
108	นายอาทิตย์ ดีสูงเนิน	อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา
109	นางสมทรง ยุติธรรม	
110	นางสมทรง ภูเขียว	

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	พื้นที่
111	นายศราวุธ พูนพิน	อ.บุญทริก จ.อุบลราชธานี
112	นายจรัส ศรีตอ	
113	นายคำดี กัณฑ์หา	
114	นายศราวุธ พูนพิน	
115	นางยุพิน ศรีอาจ	
116	นายอินภา สมศรี	
117	นายจรัส ศรีอาจ	
118	นายสมชัย พรมตา	
119	นายตัน สมสุข	อ.หนองเรือ
120	นายอินภา สมศรี	จ.อุบลราชธานี
121	นายคิมจี กัณฑ์หา	
123	นายฉลอง สังหา	อ.มัญจาคีรี
124	นายสุรศักดิ์ เป้าจรรยา	จ.ขอนแก่น
125	นายนคร สิงเอ	
126	นายประดิษฐ์ ภาษา	
127	นายพิเชษฐ์ คำสิงห์วงศ์	
128	นายบุญโฮม จันทร์สอนศิลป์	
129	น.ส.กิงดาว สีหาสุข	
130	นายประยุทธ อันทะชัย	สมาคมเพื่อนภู
131	นายสัญญา ทิพวงษ์	จ.ขอนแก่น
132	นายสายันต์ เหล็กพรม	
133	นายไสว มาลัย	อ.พนมไพร จ.ร้อยเอ็ด
134	นายเพิ่ม โคตรเจริญ	เครือข่ายปราชญ์ชนดงบก
135	นายบุญเรือง ยางเครือ	อ.วาปี จ.มหาสารคาม
136	นางธนวรรณ โพธิ์หล้า	อ.เขียงยืน จ.มหาสารคาม
ชุมชนเครือข่ายเฝ้าระวังป่าไทยในพื้นที่ จ.บุรีรัมย์		
137	นายอาดุล สตินพรม	อ.นางรอง
138	นายสมชัย พรมตา	อ.ปะคำ และ
139	นายทองคำ มิ่งขวัญ	อ.ละหานทราย
140	นายสุชุม กล้ารบ	จ.บุรีรัมย์
141	นายประเสริฐ สิงห์ขร	
142	นายสมพิศ คำกิ่ง	
143	นายลอย ชื่นหล่อสังข์	
144	นายสมบัติ จิบกุล	
145	นายเอนก สิงห์ขร	
146	นายอาวุธ ศรีโชติ	
147	นายลอย มุขตา	
148	นายอลกต สุขเกษม	
149	นางเอมอร ปุ่นประโคน	

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	พื้นที่
150	นางแม่นมาศ สารสวัสดิ์	
151	นายภูมิพัฒน์ เดชบุรัมย์	
152	นายศิริพงษ์ ศรีผดุง	
153	นางทองนาค ศรีวงศ์	
154	นางเทียม ช่างทอง	
155	นายสุภาพ มหาศรี	
156	นางกนกกร ทิดทองดี	
157	นายโชติพัฒน์ เกียรติวีระโชติ	
158	นายวุฒิชัย จำมณี	
159	นายพีรพัฒน์ อาจเอื้อม	
160	นายวันัย กองศักดิ์	
161	นายพิศ อุกุล	
162	นายลัด กำพูชาติ	
163	นายธำรง นุ่มนวลศรี	
164	นายบุญเชิด คุ้มครอง	
165	นายล้ำขาว ศรีเพชรพงษ์	
166	นายลัด กำพูชาติ	
167	นางทองนาค ศรีวงศ์	
168	นางสมพิศ กำกิง	
169	นายสมพิศ เสมากลาง	
170	นายสมบัติ ถิ่นหา	
171	นางอุมาพร เกตบุตร	
172	นางธัญญารัตน์ ธนัตตินเสฏฐ์	
173	น.ส.สมบุรณ์ ศรีเมฆ	
174	นายหวล สิงห์วงศ์	
175	นายยอด หล่อประใส	
176	น.ส.สำเนียง พุนทา	
177	นายจอย มุขดา	
178	นางปิ่น คลีภูษา	
179	น.ส.สมัย เสมอดิน	
180	นายประทุม ช่างทอง	
181	นางสำเรียง ขึ้นหล่อสังข์	
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ/องค์กรพัฒนาเอกชน		
182	น.ส.สาธิตา ศรีผดุง	อบต.เจริญสุข
183	นางจิรัชญา จำปาทอง	
184	น.ส.ชมพู่ วุฒิกุล	
185	น.ส.พะเยาว์ นิลพันธ์	
186	น.ส.นัฏฐา คณารักษ์	
187	นายสมทรง อ้ายจิตร	

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	พื้นที่
188	นายธราธิป มีพองเลย	อบต.หนองไทร
189	นายอุทัย วรรณศรี	
190	นายพงษ์ศักดิ์ ปราบภัย	
191	นายวน คงกลาง	อบต.ถนนหัก
192	นางจิรประภา ทางมาศ	
193	นายนิติพงศ์ ศิริถาวรวงศ์	
194	นางอำพร ศิริถาวรวงศ์	
195	นายภัสชนน คงกลาง	
196	นายพงศ์พัฒน์ จุฬามณี	
197	นายประเสริฐ ศรีเมือง	
198	นางนวลถนนอม พิลาศเอมอร	อบต.ลำไทรโยง
199	นายบัญชา มากชุมแสง	
200	นางนกแก้ว คงกำเนิด	
201	นายบุญช่วย คงกำเนิด	อบต.ไทยเจริญ
202	นางวิภาส พรหมจรรย์	
203	นายสมพร ศรีนวล	
204	นายบุญเชิด คุ่มครอง	อบต.สะเดา
205	นางบุญเทียม วิไล	สหกรณ์การเกษตรนางรอง
206	นายผจญหาญ ปัญญา	
207	นายประมวล นาคะพงษ์	
208	นายมงคล เสาโร	
209	นายพงศ์พัฒน์ จุฬามณี	วิทยาลัยการอาชีพนางรอง
210	นายรุ่งทิวา พิมพ์สงวน	โครงการเกษตรอินทรีย์
211	น.ส.รัตนภรณ์ กิตติขจร	
212	นายวิชา วุฒิชิน	ศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสาน
213	น.ส.ยุพา คูหา	อ.ลำปลายมาศ
214	นางจันทร์เพ็ญ เจริญชันษา	ทสจ.บุรีรัมย์
215	นายประกิจ กล่าวกระโทก	
216	จ.อ.วสันต์ วงศ์กุล	พัฒนาชุมชน อ.นางรอง
217	นายมิตร วิวาสุข	คณะทำงานพลังงานทางเลือก
218	นายธนากร บรรจงอักษร	ศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสาน อ.นางรอง
219	ร.ต.อ.ศศิธ เทียมรัมย์	สภ.นางรอง จ.บุรีรัมย์
220	ด.ต.สุนทร เพ็ญสูงเนิน	
221	นายวันยม จันทาคา	สรว.กำนัน ต.ถนนหัก
222	นางพลชนัน สวयरูป	ผญบ.โคกประดู่ อ.นางรอง
223	นายสมควร สิงห์พล	ผช.ผญบ.ม. 2 จ.บุรีรัมย์
224	นายขันติ ทวีพัฒน์	ผญบ.ม. 2 ต.ถนนหัก
225	นายฉลอง พรธรรม	ผญบ.ม. 9 ต.ถนนหัก

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	พื้นที่
226	นายกัญจน์ พันโสมงค์	ผญบ.ม. 13 ต.ถนนหัก
227	นายธนากร ธนาบุตรสาย	ผญบ.ม. 7 ต.เจริญสุข
228	นางเต็มดวง คงพันทะ	ผญบ.ม. 1 ต.ถนนหัก
229	นายเข็ม ทองคำ	ผญบ.ม. 7 ต.ถนนหัก
หน่วยงานราชการ/องค์กรพัฒนาเอกชนอื่นๆ		
230	นายธวัชชัย สุรัตน์	บัณฑิตรักถิ่น โครงการในสมเด็จพระเทพฯ
231	นายอัมพร เหล็กอก	อบต.หนองข่า อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ
232	นายอรุณ พิลานีน	Recoftc
233	นายกฤษฏา สังห์เกิด	บ. ปตท.จำกัด (มหาชน)
234	นายกิตติชัย หนองโชน	อบต.หนองตาต
235	นายสุพิช ทัพบุดม	
236	นายนักสิทธิ์ สังข์จันทร์	โครงการฟื้นฟูลุ่มน้ำชี
237	น.ส.รติกร น่วมภักดี	WWF ประเทศไทย
238	นายทองพิง นงดี	พ.ช. จ. ขอนแก่น
239	นายสุบรรณ เหล่าพรม	
240	นายทีสาปาโมกษ์ ปรีชากิจ	คณะประสานงานทรัพยากรลาดกลางมน/ตะวันตก
241	น.ส.วรัชยา บุญสุภา	
242	นายสุพัฒน์ บุญมีประเสริฐ	สำนักงาน สภก.
243	น.ส.นิตยา เมี้ยนมิตร	คณะวนศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์
244	น.ส.รัตกรตร พงศ์ษาปาน	
245	น.ส.พิชฌัญญา คำใหญ่	
246	น.ส.พนัษฐภรณ์ เกตุสกุล	
247	น.ส.พัชรี สีสด	
248	น.ส.กฤษณวรรณ วงศ์สาร	
249	น.ส.สำเนียง พูนมา	
250	นายวัฒนพงษ์ ทัพชัย	
251	น.ส.วันวิสา ฤกษ์ทรัพย์	
252	น.ส.นุสรา แซ่ไคว	
253	นายรัชต เจริญกุล	
254	นายมูมิน มอลินี	
255	นายปรัชญา ยิ่งพรหม	
256	นายเทพบดี สัมพันธ์	
257	น.ส.วรรณิศา เจียบกลาง	
258	นายพสุธา สุนทรห้าว	
259	น.ส.กรัณท์รัตน์ แก้งสี	
260	น.ส.อรดา ลูกนักรบ	
261	น.ส.สยามพร ปิยะวงศ์ลาวัลย์	

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	พื้นที่
262	น.ส.สุดารัตน์ ทุนนาท	
263	น.ส.หทัยทิพย์ นราหลวง	
264	น.ส.ปาหนัน กัณหาสินธุ์	
265	น.ส.รจนา ปันทองคำ	
266	น.ส.วิภาวี วรรณสถิตย์	
267	น.ส.จุฬารักษ์ หยาดตะคุ	
268	น.ส.ธันยพร บังใบ	
269	นายกิตติศักดิ์ ศรีประเสริฐ	
270	นายพิสิทธิ์ ไรสกุล	
271	นายทรงเดช ทรงกิตติพิศาล	
272	น.ส.วรรณภา เศษจันทิก	
273	น.ส.บัณฑิตา หล่อนิมิตดี	
274	นายอัมพร สุ่มังกะ	
275	นายจักรพันธ์ วิเศษสมบัติ	
276	นายวิเชียร สอนสุภาพ	
277	นายทองฟัก นามิ	พ.ช. จ.ขอนแก่น
278	นายพิสิษฐ์ คำสิงห์วงศ์	ผญบ.ม. 14 จ.ขอนแก่น
279	นายชาตรี วิชัยรัมย์	ผญบ.ม.5 ต.ตาอ่อง จ.สุรินทร์
280	นายบุญโฮม ปรางธาสังข์	สมาคมเพื่อนภู จ.ขอนแก่น
283	จสอ.สุพล นิวัฒน์วงศ์	สมัชชาเศรษฐกิจพอเพียง
284	น.ส.ลักขณา ศรีเจริญ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
285	นายฉ่องชัย คงดี	
สื่อมวลชน		
286	นายเสาร์ อนุศรีวัฒน์	หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
287	Nilrat Wanaputl	Bangkok Today
288	น.ส.นงลักษณ์ แก้วมุก	สถานีโทรทัศน์ NBT
289	น.ส.วิมลรัตน์ สีเขียว	
290	นายฉัตรชัย โสภา	
วิทยากร		
291	นายมงคล สุระสัจจะ	ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์
292	นายทำนอง ศรีเมือง	นายอำเภอนางรอง
293	นายยอดพล พิพนนอก	กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ต.ถาวร
294	นายประยม พรหมบุตร	ศูนย์ C-BIRD อ.นางรอง
295	นายระวี ถาวร	RECOFTC
296	นายพิชาญ ทิพนวงษ์	นายกสมาคมเพื่อนภู
297	นายเคน ตนหินทก	พลังงานทางเลือก ต.ตาอ่อง
298	นายมาร์ติน วีเลอร์	ฝรั่งนักพัฒนา จ.ขอนแก่น
299	ผศ.ดร.ยรรยง อินทร์ม่วง	คณะสิ่งแวดล้อมฯ ม.มหาสารคาม
300	นางประมวล เจริญยิ่ง	เครือข่ายการจัดการป่าฯ

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	พื้นที่
301	นายฮาเล็ม เจ๊ะมาริกัน	สำนักสิ่งแวดล้อมภาค 11 นม.
302	นางอารีย์ อุไรรัมย์	นายก อบต.ถนนหัก
สถานศึกษาในพื้นที่		
303	นายเยี่ยง มาตา	ร.ร.ชุมชนบ้านกระเดื่อง (โรงเรียนประชานุบาล)
304	น.ส.สำออง สุขเกษม	
305	นางสุรางค์ หาญสุวรรณ	
306	นางพิรุยา วิเศษทรัพย์	
307	นางไพรวลัย มาตา	
308	นายชุมพล เทียนทอง	
309	นางบุญณิ คอลงข่อย	ร.ร.บ้านสะเดา (สามัคคี วิทยา)
310	นางพรอุดม ศรีผดุง	
311	นางอุไรวรรณ จินันทุยา	
312	นายวินัย ฉิมพาลี	
313	นางบุญณิ คอลงข่อย	
314	นางอุไรวรรณ จินันทุยา	
315	นายไสว สิงห์วงศ์	ร.ร.ตะกุดตาเสา
316	นางจิรวัฒน์ คตมรดา	
317	นายผล รัตนสุข	
318	นายณัฐพงษ์ ศิรินอก	ร.ร.บ้านเจริญสุข
319	นางแม่นมาศ สารสวัสดิ์	
320	นางคมขวัญ สุขเกษม	
321	นายวุฒิสักดิ์สันโดษ	
322	นายภูมิทัศน์ เดชบุรัมย์	
323	นายเฉลิมชัย อยู่สาโก	
324	นางเอมอร ปูนประโคน	
325	นางอรัญญา รอดจากเข็ญ	ร.ร.บ้านหนองม่วง
326	นางสาววิ เจริญคำ	
327	นายศิริพงษ์ ศรีผดุง	
328	นายชัยรัตน์ ดีสวัสดิ์	ร.ร.วัดน้ำไหล
329	น.ส.เดือนจิต พันธุมภาคิณ	
330	นายพรหมพิริยะ ดีสวัสดิ์	
331	นายเพียร จันทกลางเดือน	
332	นายนิพนธ์ สุวรรณทาส	
333	นายไพรัตน์ จิตรจางค์	ร.ร.บ้านสวายสอ
334	นายทองเสาร์ พงษ์อินทร์วงศ์	
335	นางเดือนเพ็ญ ศรีสุชา	
336	นายปราโมทย์ คงทน	
337	น.ส.ทัศนีย์ เทียนวรรณ	ร.ร.ถนนหักพิทยาคม
338	น.ส.วัชรีย์ อารณพงษ์	

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	พื้นที่
339	น.ส.กมลรัตน์ ฉิมพาลี	
340	นายสมชาย พันธุ์วรรณ	
341	นายพิเชษฐ ฉกรรจศิลป์	ร.ร.บ้านถาวร
342	นางสมหมาย ภิรมุขสิทธิ์	ร.ร.บ้านโคกสำราญหินลาดพัฒนา
343	นางสมหมาย ภิรมุขสิทธิ์	
344	นายสันทัศน์ ทับสุวรรณ	ร.ร.ศึกษาสงเคราะห์นางรอง
345	นายเชิดชัย อุ่นไธสง	
346	น.ส.เบญจมาศ เอกรัมย์ย์	ร.ร.บัวหลวงวิทยาคม
347	น.ส.ชนิกานต์ อาลัยรัมย์ย์	
348	นางบุษกร ไชยเดช	
349	นายอนุภาพ อพรมรัมย์ย์	
350	น.ส.ชัญญา สายยงค์ล้ำ	
351	นายนคร ทับทิมงาม	ร.ร.บ้านหนองยาง
352	นางพยอม อารณณ์พงษ์	
ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่		
353	ศ.ดร.สนธิ อักษรแก้ว	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
354	ดร.จำเนียร วรรัตน์ชัยพันธ์	
355	น.ส.บุญจมาส โชติทอง	
356	นายทองจันทร์ หอมเนตร	
357	น.ส.กชกร วิสุทธิสุธาร	
358	น.ส.วิลาวรรณ น้อยภา	
359	นายประดิษฐ์ บุญปลอด	
360	น.ส.ธนิตร์ ธนวัฒน์	
361	น.ส.พวงผกา ขาวกระโทก	
362	นายฉานกร เมาเสม	
363	นายธนภัทร สุขเกษม	
364	นายศิริชัย แซ่ลิ้ม	
เยาวชน/นักเรียน		
ร.ร.ชุมชนบ้านกระเดื่อง (โสภณประชานุถล)		18 คน
ร.ร.บ้านสวายสอ		47 คน
ร.ร.บ้านหนองม่วง		28 คน
ร.ร.บ้านเจริญสุข		39 คน
ร.ร.บ้านตลาดแย้		15 คน
ร.ร.บ้านตะกุดตาเสา		3 คน
ร.ร.บ้านสะเดาสามัคคีวิทยา		20 คน
ร.ร.ถนนหักพิทยาคม		14 คน
ร.ร.ศึกษาสงเคราะห์นางรอง		3 คน
ร.ร.วัดน้ำไหล		41 คน
ร.ร.บ้านโคกสำราญหินลาดพัฒนา		17 คน

2) รายชื่อผู้ได้รับรางวัลจากการประกวดแข่งขัน

กิจกรรม	รางวัล		
	ชนะเลิศอันดับ 1	รองชนะเลิศอันดับ 1	รองชนะเลิศอันดับ 2
วาดภาพ			
ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1-3)	ด.ญ.นิริศรา สกุลทอง ชั้น ป. 3 โรงเรียนบ้านเจริญสุข	ด.ญ.อิสริยาภรณ์ สิงห์วงศ์ ชั้น ป.3 โรงเรียนบ้านโคกสำราญฯ	ด.ช.เวโรจน์ กองไช ชั้น ป. 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6)	ด.ญ.รุ่งนภา จันทา ชั้น ป.6 โรงเรียนบ้านโคกสำราญฯ	ด.ช.ฐิติโชติ พรรณี ชั้น ป.4 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์	ด.ช.ปารวี ศรีลาดคต ชั้น ป. 5 โรงเรียนบ้านเจริญสุข
ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-3)	ด.ช.ณัฐพงษ์ บวกโสง ชั้น ม.2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์	ด.ช.วราวุธ คตวงศ์ ชั้น ม.2 โรงเรียนบ้านเจริญสุข	ด.ช.ศตวรรษ ม่วงชาติ ชั้น ม. 3 โรงเรียนวัดน้ำไหล
เขียนเรียงความ			
ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6)	ด.ญ.อัยรดา โพธิ์วงษ์ ชั้น ป.6 รร.ชุมชนบ้านกระเดื่องฯ	ด.ญ.วานิดา สรรประเสริฐ ชั้น ป.6 โรงเรียนวัดน้ำไหล	ด.ญ.วราพร ชารินทร์ ชั้น ป. 6 โรงเรียนบ้านตะกุดตาเสา
ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-3)	ด.ญ.กฤษฎา เณรกุล ชั้น ม.3 โรงเรียนบ้านสะเดา	ด.ญ.ธิดารัตน์ คำประภา ชั้น ม. 2 โรงเรียนวัดน้ำไหล	ด.ญ.อัมชนก บุสดี ชั้น ม.1 โรงเรียนบ้านเจริญสุข
เขียนคำขวัญ			
ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6)	ด.ญ.สุนันทา เขียวบุญแย้ม ชั้น ป.6 โรงเรียนโคกสำราญฯ	ด.ญ.ลัดดาวัลย์ เนียมหัตถ์ ชั้น ป.6 โรงเรียนบ้านสะเดา	ด.ญ.กรรณิกา สามารถ ชั้น ป.5 โรงเรียนบ้านเจริญสุข
ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-3)	ด.ญ.สุดารัตน์ เสน่หา ชั้น ม.1 โรงเรียนบ้านเจริญสุข	ด.ญ.สปรรรณา ตะกุดแก้ว ชั้น ม.3 โรงเรียนบ้านเจริญสุข	-
ยอดนักพูด			
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	ด.ญ.จรวลย์ จันทานิ โรงเรียนบ้านเจริญสุข	-	-
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	ด.ญ.อรทัย เขาวพ้อง โรงเรียนวัดน้ำไหล	ด.ช.สมชาย ศรีมะเรือง โรงเรียนบ้านเจริญสุข	-

“โรงเรียนของฉัน ช่วยกันลดโลกร้อน
โลกที่น่าอยู่ ต้องดูแลสุขภาพสดใส
โรงเรียนฉันใส่ใจ รักษาให้โลกสวยงาม”

ชนะเลิศ ช่วงชั้น 2 ด.ญ.สุนันทา เขียวบุญแย้ม

“นักเรียนยุคใหม่ใส่ใจปลูกป่า ลดขยะเกิดหนาเพื่อโรงเรียนของเรา”

ชนะเลิศ ช่วงชั้น 3 ด.ญ.สุดารัตน์ เสน่หา